



# Dino Buzzati

## Tam O Anda

Çeviri: EREN CENDEY

  
anlatı



DINO BUZZATI  
TAM O ANDA

*In quel preciso momento*, Dino Buzzati

© 2006, Dino Buzzati

© Dino Buzzati vârisleri

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Italian Literary Agency ve Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır. Kitabın orijinal baskısı Mondadori Libri, Milano, İtalya tarafından yapılmıştır. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2018, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sırlaar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative ([www.lom.com.tr](http://www.lom.com.tr))

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.  
Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4  
Zeytinburnu, İstanbul  
Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası  
Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,  
Topkapı, İstanbul  
Sertifika No: 31900

ISBN

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[canyayinlari.com/9789750738166](http://canyayinlari.com/9789750738166)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

Sertifika No: 31730

# DINO BUZZATI TAM O ANDA

ANLATI

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey



Dino Buzzati'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

*Tanrı'yı Gören Köpek*, 1992

*Colombre*, 2007

*Bir Aşk*, 2016

DINO BUZZATI, 1906'da İtalya'nın Belluno kentinde doğdu. Gazeteciliğe *Corriere della Sera* gazetesinde başladı ve yaşamı boyunca bu gazetede çalıştı. 1930'larda yayımlanan *Dağların Adamı Barnabo* ve *Eski Korunun Gizemi* gibi ilk romanlarında, Kafka'yı anımsatan bir gerçeküstüçülük, bir uyumsuzluk görülüyordu. Genellikle en başarılı romanı sayılan *Tatar Çölü* (1940), sınırdaki bir kışlada hiç gelmeyen düşmanı bekleyen askerleri anlatan etkileyici ve alaycı bir yapıtı. Öykülerini *Sessanta racconti* (Altmış Öykü) (1958) adlı kitapta toplayan Buzzati, bilimkurgu türündeki ikinci romanı *Il grande ritratto*'yla (1960) edebiyat çevrelerinde büyük üne erişti. İkiyüzlü, huysuz bir kıza tutulan yaşlı bir adamın öyküsünü anlattığı *Bir Aşk* ise 1963'te yayımlandı. Buzzati'nin çok tutulan oyunlarının en önemlisi *Un caso clinico* (Klinik Bir Vaka) (1953), Albert Camus'nün yaptığı Fransızca uyarlamayla Paris'te sahnelendi. Kafka'dan esinlenmiş olmasına karşın, kendine özgü olağanüstü bir taşlama ve mizah anlayışı geliştiren Buzzati, 1972'de Roma'da öldü.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.





## İçindekiler

Dino Buzzati'nin O "Şiir Konfetileri".....	15
Formül .....	21
Artık Genç Değiliz .....	21
Aydınlık Pencereler .....	22
Gemiden Ayrılış .....	24
Ocak 1944 .....	25
Bir Genç Kız Fotoğrafi .....	26
Hunların Çöküşü – Şubat 1944 .....	28
Minnet .....	30
Savaş Vardı .....	32
Bizi Aramaya Gelmiş .....	35
Borazan 1944 .....	36
Teşekkür ve Elveda .....	38
Ajanda .....	39
Nisan 1945 .....	39
Nesin Sen, Bebek? .....	41
Haziran 1945 .....	42
Bulutlar .....	42
Kazazede Ev .....	43
10 Temmuz 1945 .....	45
Karafatma .....	45
Gazinin Hikâyesi .....	48

Dedem Şöyle Diyor .....	49
Listeleme .....	50
Halife Bizi Bekliyor .....	52
Narkoz .....	53
Pencere Önünde .....	57
Tezahür .....	58
Damlama .....	60
Cennette İlk Gün .....	61
Pazar .....	64
Mart 1946 .....	66
Yatağın Dibi .....	66
Seni Bekleyen Biri Var .....	67
İlginç Bir Olay .....	70
Haziran 1946 .....	71
Dönenler .....	71
Zor Bir Uyarı .....	72
Merhamet .....	74
Tam O Anda .....	75
Kasabada Akşam .....	76
Sır .....	77
Bebek İsa Sorunu .....	78
Demir Gibi Sağlıklı .....	82
Gençlerin Korumucusu .....	83
Alternatif .....	85
Haziran 1947 .....	86
Memnun Edilemeyen Anneler .....	87
Müzik Pusuda .....	90
Fotoğraftaki Grup .....	91
Yazlıkta Olanlara Duyulan Kısırçılık .....	95
Ay Altında Tavşanlar .....	97
Başpapaz Bic'in Evi .....	98
Yolculuk Takıntısı .....	100
İmzasız Mektup .....	104
Takip .....	106

Zarif Düşünceler .....	107
Balo .....	108
Yurtdışında Kalmanın Avantajları .....	110
Bir Köşeye Oturmuş .....	111
Yeni Ev .....	113
Dilenciler .....	114
Davet .....	116
İmparatorun Yemeği .....	118
Üç-Beş Adım .....	119
Mucize .....	119
Duvar Örülü Kapı Sorunu .....	120
Raflar .....	123
Baloya Hazırlık .....	124
Ertelenen Yolculuk .....	127
Şan Şöhret .....	128
Fare .....	131
Şubat 1948 .....	132
Suyun Sesi .....	132
Yasak Kitap .....	134
Bir Elveda .....	136
Köpeğin Ölümü .....	137
Villanın Bekçisi .....	138
Tren .....	139
Hastane Sorunları .....	141
Çocuklar Tutunun! .....	144
Yalnızlık .....	147
Mümkün Olsa Bile Kanaryalarla Konuşmayın .....	148
Gece Buluşması .....	150
Fesat Memnuniyet .....	151
Klak .....	152
Vatan .....	154
Aralık 1948 .....	157
Arkadaşlar Birbirlerini Kutluyorlar .....	157
Saat Beş .....	158

Ayrılık .....	162
Bir Çayır Parçası .....	163
Yıl 1000 .....	164
Şaka .....	168
Gürültü .....	169
Çocukların Aptallığı .....	169
Şubat 1950 .....	174
Fıçı .....	175
Üzücü Bir Yanlış Anlama .....	176
Zapparoli .....	177
Eşit Kuvvette ve Zıt Yönde .....	182
Büyük Otelin Koridoru .....	182
Ödlek .....	186
Bir Dalga Gibi .....	189
Dünyanın Bir Sonu .....	189
Ekim 1952 .....	191
Hayvanların Sessizliği .....	192
Gelir Bildirimi .....	193
Asi Hayalet .....	195
Gecenin İçindeki Saygın Beyler .....	198
Hastanede Kriz .....	200
Yaşlılara Orkide! .....	201
Zil .....	206
Hiç Bitmiyor .....	207
Gerçeği Saklama .....	209
Köpek Meselesi .....	215
Noel Öfkesi .....	215
Motosiklet .....	219
Büyük Temizlik .....	222
Mart 1954 .....	224
Ypsilanti Hatta .....	227
Özgürlük .....	231
Ağa Han'ın Şarap Mahzeni .....	234
Turizm .....	236

Hayat .....	239
Tedirginlik .....	242
Dolunay .....	243
Anagoor Surları .....	245
Lavabo Üzerindeki Uyarı .....	248
Büyük Seyyah .....	251
Şiirleri Yargılamak İçin .....	252
Gece Uçuşu .....	252
Bal ve Zehir .....	256
Acayip Bahçe .....	256
İlerlemenin Avantajı .....	258
Etki Altında Kalan Hekim .....	258
Kaya .....	259
26 Ekim 1957 .....	260
Fısıltı .....	261
Büyük Dilenci .....	261
Sihir Denemesi .....	262
Zavallı Farecikler .....	263
-miş Gibi Yaşıyorlar .....	264
Uçan Halı .....	265
Tarihî ve Şahane .....	269
17 Mayıs 1961 .....	270
Telefon Görüşmesi .....	271
Değişik .....	272
Şaşırtıcı Bir Durum .....	273
3 Ekim 1961 .....	277
Dilbilgisel Düşüncesizlik .....	278
Bir Başka Sefere .....	278
1 Ocak 1962 .....	279
Bir Şairin Anısı .....	280
Gizli Mana .....	284
Sekreter .....	286



## Dino Buzzati'nin O “Şiir Konfetileri”

“Sevgili İlla, her şeyden önce mektubuna ve beni avutan sözlerine teşekkür ederim. Parçaları tek tek ele aldığımda, sonuçta bana ait olduklarından iyisiyle kötüsüyle beni tatmin etseler bile ortaya çıkan kitabın tutarsız olduğu kuşkusunu beslemekteydim ve temaların, genel işleyişin aşırı tekdüzeliğinden mutsuzdum.” Dino Buzzati 21 Eylül 1950 tarihinde tatilde bulunduğu Belluno'dan okul döneminden beri yakın arkadaşı olan ve onu son işinin başarısı konusunda rahatlatan Arturo Brambilla'ya böyle yazıyordu. Sözünü ettiği kitap *Tam O Anda*'ydı ve o ay Neri Pozza tarafından yayımlanarak kitapçılara dağıtılmıştı: Daha sonra yazarın “denemeler, öyküler, fıkralar derlemesi” tanımıyla tanınacak bu kitap ilk kez olarak “insan Buzzati” üzerine bir ışık tutuyordu.

*Tatar Çölü*'yle edinilen başarıdan ve onun şahane bir yazar olarak kabul edilmesinden sonra yirmi yıldan beri çalıştığı *Corriere della Sera* gazetesinin ünlü kalemi Dino Buzzati bir anlığına –ve beklenmedik biçimde– masalsi atmosferleri bir kenara bırakmış ve en özel yazılarını başkalarına açan, neredeyse özyaşamsal bir kitap yayımlamıştı. Brambilla'nın ve onunla birlikte Belluno'lu yazarın meraklı okurlarının ellerinde tuttıkları bu kitap bir roman veya öykü derlemesi değildi. Daha çok bir tür kişisel bohçaydı ve tek bir defterde notları, düşünceleri, yaşanmış hayat hikâyelerini, özellikle İkinci Dünya Savaşı yıllarında Buzzati'yi etkilemiş olan olaylardan ve düşüncelerden doğmuş öyküleri bir araya getiriyordu. Neri Pozza'nın editörlüğünü yaptığı baskının kapağında yer alan not-

larda “türünün ilk örneği” olarak nitelendiriliyordu; bir yandan karışık formu yüzünden tanımlanması, tek bir türe sığdırılması zor geliyordu –*Poema a fumetti*'den<sup>1</sup> [Çizgi Roman Biçiminde Şiir, 1969] itibaren Buzzati'nin başka kitaplarında da bu sorun yaşanacaktı– öte yandan da yazarın her zaman utangaç ve sıkılğan olan şiirsel ve insani dünyasına sızmak için had safhada değerli bulunuyordu.

*Tam O Anda* kitabının ilk baskısı, yazar ile yayıncısı (daha sonradan yazarın samimi arkadaşı olacak ve karısı Lea Quaretti'yle birlikte onun nikâhında şahitlik yapacaktı) arasında süren uzun ve ayrıntılı mektuplaşmanın da gösterdiği üzere son derece emek isteyen bir çalışmayla ortaya çıkmıştı. Onlar bu mektuplar aracılığıyla işin editöryal kısmıyla sınırlı kalmayarak onun her türlü çehresini didikliyordular, bizzat her aşamayla ilgileniyor, karşılaştırmalar yapıyor, birbirlerine akıl danışıyor, çözümler öneriyorlardı.

İlk temas 1950 yılının Mart ayında başlıyordu. Neri Pozza başlamak için sabırsızlanıyor ve Buzzati'yi, kitabın satış şansını düşünmeden hemen çalışmaya koyulmaya davet ediyordu. Vurguladığı üzere önemli olan, onun “yazar olarak tarihe-sinde bulunması gereken kitabı” yazması ve metnin “daktilo sayfasıyla en az yüz-yüz yirmi sayfa olması” gerektiği idi. “Beyaz boşluklar dahil yüz elli sayfaya ulaşırsak mükemmel olur,” diyordu. En sonunda kitap yüz seksen sayfa civarında olacaktı ve kapak içinde açıklandığı üzere seksen sekiz “itiraf” barındıracaktı. Buzzati bunları teker teker gönderir, editör de metinleri teker teker okurken çok etkilenir ve şöyle der: “Bazıları gerçekten çok güzel, bunlar tefekkür, gözlem, bir şairin düşünceleri.” Bu arada ikisi de yapıta verilecek adı düşünmeye başlarlar. Bu uzun ve karışık bir seçme dönemi olur, çünkü pek çok bakış açısı vardır zorluk yaratan.

Buzzati'nin önerdiği ilk ad “Elli –ya da altmış– Küçük Öykü”dür ve onun yayıncılık görüşüne göre “kitaba son derece ciddiye ve önem” kazandırmaktadır. Ona hatırlatıldığı üzere

1. İtalyan edebiyatının ilk grafik romanı sayılan ve mitoloji ile pop kültürünün harmanlandığı bu yapıtında Buzzati, Orpheus ile Eurydike'nin mitini 1960'ların Milano'suna taşır. (Y.N.)



“Küçük Öyküler” başlığının Tolstoy tarafından kullanılmış olmasının önemi yoktur. “Tolstoy artık çok uzakta,” diye yazar Neri Pozza’ya, “bu durumda fark yaratacak olan, kapakta yer alacak ‘Küçük Öyküler’ ifadesinin yanında bir sayı bulunmasıdır.”

Alternatif olarak kitabı oluşturan parçalardan değil de, kendi ifadesiyle “parçacık”lardan birinin adını kullanmayı önerir ama bu çözüm de iki nedenden ona uygun gelmez: “Birincisi okura küçük bir numara yapmış gibi oluruz,” diye yazar 20 Nisan 1950 günü Pozza’ya, “hikâye kitaplarına hep bir roman adı verilmektedir; ikincisi hayal ürünü başlıklarda öylesine geniş bir deneyim kazanılmıştır ki bir başlık istediği kadar iyi ya da tuhaf olsun, insanlar bunu umursamaz; bu anlamda bürokratik başlıklar daha fazla dikkat çeker; üçüncüsü de Elli (ya da altmış, sayı seçim yapıldıktan sonra belirlenecektir) Küçük Hikâye en dürüst ve doğru başlıktır.”

Oysa bu öneri dikkate alınmaz; (Buzzati metinleri yeneden elden geçirerek hafif bir değişiklik yapacak ve birkaç yıl sonra *Sessanta racconti* [Altmış Hikâye] 1954 yılında Strega Ödülü’nü kazanacaktır). Bunun üzerine başka önerilere kulak verir, o andan itibaren dikkatlerini bu konuya verirler. 20 Nisan tarihli mektuba ters düşse de kitapta zaten var olan parçalar ele alınarak “Davet”, Listeleme”, “Aydınlık Pencereleler”, “Seni Bekleyen Biri Var” gibi başlıklar önerilir ama Buzzati tereddüt eder. Onun gönlü, “geçen zamanı ima eden bir addadır, çünkü bütün kitabın ana teması budur.” Karar sürecinin sonuna gelindiğinde Neri Pozza onu “var olan en rezil başlığı, mesela ‘Vitrindeki Kurbağalar’ gibi bir adı” kullanmakla tehdit eder ve sonra “Bayramın Kısaldığı” veya “Kısa Bayram” adlarını önerir. Buzzati ise 18 Ağustos günü şunu yazar: “‘Kısa Bayram’ adını sevmedim; çirkin olduğunu söylemiyorum ama bana ait olamaz. Bunun yerine daha çekici, modern ve yeni olan ‘Tam O Anda’ adını öneriyorum. Geçen akşam konuştuğum [Leo] Longanesi de bunun mükemmel olduğunu söyledi.”

Kalıcı olacak ad yine kitabın içindeki bir parçadan alınmıştır ve ötekilerden farklı olarak Buzzati’nin peşinde olduğu anlamı en iyi dile getirendir, dahası onun yazılarında sık sık kullandığı bir ifadeyi vurgular.

Kitap çalışmasının merkezinde yer alan öteki özellik ise farklı “parçacık”ların montajıdır; bunların sıralanışını Dino

Buzzati editörünün ellerine –ve zevkine– bırakmaz (ona yol-  
ladığı kâğıtlara bile sayı yazmamıştır) ama ona, kitaba dahil  
edip etmemekte tereddüt ettiği bölümler hakkında danışmaya  
devam eder. Konulara ya da türlere göre ayırma varsayımını  
hemen reddeder; hedef kitabı en hareketli hale sokacak doğru  
sıralamaya ulaşmaktır; yineleme riskini önlemeye çalışmakta-  
dır ve Buzzati, Voltaire’i anarak bunun en kabul edilemeyecek  
tür olduğunu söyler: Bu okuru en çok sıkıntıya gark eden du-  
rumdur. Neri Pozza bu konu üzerinde de titizlikle çalışır ve  
sonuçta ortaya çıkan hal ikisini de tatmin eder.

Sıra dışı bir kitap olduğu kuşku götürmez; okurun onu  
çetin değilse bile acayip bulma olasılığı vardır, ne var ki ilk  
baskı olan iki bin nüsha hemen tükenir. Beklendiğinin ve aslın-  
da yayıncının da niyetinin aksine, kitabın ikinci baskısı hemen  
yapılmaz; çünkü Buzzati yeni baskıya yeni bir çehre kazandı-  
rmak için metni yeniden elden geçirmek ister ve Neri Pozza’nın  
arzusu üzerine yeni parçalar ekler.

Yazar kitap üzerinde iki yıl çalışır (sayısız ve ağır başka  
işleri olduğundan zaman buldukça işe el atar) ve sonunda  
1955 yılında, sonuç onu tam olarak tatmin etmese de kitabı  
matbaaya yollar. Aynı yıl yayımlanan kitapta, bir önceki baskı-  
ya göre kırk fazla parça vardır; yüz yirmi sekiz parçaya ulaşılmıştır  
ve sayfa sayısı da üç yüz on iki olur. 1963 yılında Mon-  
dadori Yayınevi tarafından basılan kitabın durumu budur ama  
on bir yıl sonra 1974 yılında yazar onu yeniden gözden geçire-  
cek ve yirmi yedi bölüm daha ekleyecektir. Böylece kitap son  
halinde yüz elli beş parçadan oluşur. Dino Buzzati’nin ölü-  
münden sonra karısı Almerina, evrakı arasında “Tam O Anda”  
adlı bir dosya bulur; yazar olası yeni baskılarda ekleyeceği bazı  
yeni “itiraf”larını burada biriktirmiştir. Almerina’nın dosyayı  
emanet ettiği Domenico Porzio içlerinden en uygun olanları  
seçer, özgün sıralama kurallarına uyararak, özenle ve hassasiyetle  
kitaba dahil eder (öyle ki hangilerinin sonradan eklendiğinin  
anlaşılması mümkün olmaz) ve kitaba nihai halini vermiş olur.

Dino Buzzati’nin ürettiği işler arasında haksız biçimde  
ikinci planda kalmış olan bu yapıt –*Tatar Çölü*’nden *Bir Aşk*’a–  
romanları ve –“Paura alla Scala”dan [La Scala’da Korku] “Yedi  
Kat”a ve “Il crollo della Baliverna”ya [Baliverna’nın Çöküşü]–  
hikâyeleri arasında nadiren anılır, hatta eleştirmenlerce tanım-

lanması zor olarak nitelendirilir (ne bir öykü derlemesidir ne de günce); oysa *Tam O Anda* Buzzati'yi yakından tanımak için elzem bir kitaptır – özyaşamsal olsun olmasın, kısa ya da uzun bulunsun, portreyi tamamlayan parçadır. Kitabın sayfalarını karıştırırken, fıkralardan kısa öykülere, can alıcı diyaloglara uzanırken insanın ve onun şiirinin dahilinde bir yolculuk yapıldığı hissine kapılmak mümkündür. Sanki bir büyüteç vardır, yazarın ruhunun içine girmek ve dünyaya onun gözleriyle bakmak için bir anahtar geçmiştir elimize.

Buradan yansıyan görüntü teessür ve hayal kırıklığıdır ve karanlığa gömülmek kolay, hatta kaçınılmazdır. Sadece gerçekliğin ironisi, paradoksu, temsili –acımasız, vahşi– izin verilen kaçamak yollardır, varoluşun seherini aydınlatabilecek yegâne ışımalardır; kurtuluş umududur: Ne var ki onların ışını da cılız ve titrektir, Buzzati'yi sürekli uyarır gibidirler, çünkü hafif bir esinti her an onları söndürebilir.

*Tam O Anda* onun temel temalarının bir toplamıdır: yalnızlık, bekleyiş, geçen zaman karşısındaki çaresizlik, ölümlü daimi düello. Samimi, canlı, derin bir entelektüel dürüstlikle yazılmıştır ve bu satırlarda Buzzati kendini sansür uygulamadan, kurnazlık yapmadan, strateji ve kaçamak peşine düşmeden tüm çıplaklığıyla sergiler. Öyle ki savaş dönemine ait yazılarından (“Hunların Çöküşü”, “Borazan 1944”, “Kazazede Ev”) etkilenen Neri Pozza yazara yeni motifler bularak konuyu işleme devam etmesini söyler. Buzzati ise onu tanımlayan sakinliği ve nezaketiyle şu kesin yanıtı verir: “Hayır, bu konuda ısrar edilemez. Benim bu yazılarımin bir değeri varsa, söylediğim gibi içten geldiği şekilde yazılmış olduklarından, onlar kendime birer itiraf gibidir. Şu ya da bu konu üzerine ısmarılma yazacak olursam Buzzati şiirinin en temel noktalarını oluşturan bu yaratıcı güncem en sevdiği konuları yineleyen bir kataloğa dönüşür; başka türlü bir çalışma olduğu göz önüne serilir, yeni açılar kazanır, kimi zaman not, itiraf, ahlaki hikâye, mahrem düşünce gibi görünür.” Buzzati tekdüzelikten nefret eder. Kullanılan stillerin farklılığı ve kurgudan gerçekliğe belli belirsiz geçişler sayesinde okur sanki bir roman okurmuş gibi sayfalar arasına çekilir. Çünkü konusu olmayan bu kitabın gerçek konusu, ana hattı olmayan bu kitabın ana hattı Buzzati'dir, yalnızca Buzzati. Ve zamanın geçmesine karşın bu sayfaların

yavaş yavaş artması, kitabın gelişmesi, onunla birlikte yaşlanması rastlantı değildir, çünkü onun hayatının farklı evrelerini yansıtır.

Eugenio Montale, *Tam O Anda* kitabı üzerine yazdığı incelemede şöyle demiştir: “Bütün kitap boyunca hiç durmadan hissedilen hafif hayalî mutluluk, sevgi dolu merhamet bugün Buzzati’ye, sadece ona aittir.” Montale’nin işaret ettiği “bugün” hâlâ sürmektedir, hiç kuşku yoktur ki herkesi şaşırtmaya devam ederek sonsuzluğa kadar sürecektir.

Lorenzo Viganò

FORMÜL. Kimden korkuyorsun, budala? Durup bakan insanlardan mı? Yoksa olmadık şekilde gelecek kuşaklardan mı? Oysa bundan sıyrılmak ne kolay: Kendin olmayı başarman yeterli – sana özgü bütün aptallıklarınla – ama özgün olacaksın bunda da, kuşkuya mahal vermeyecek biçimde özgün. Mutlak samimiyet kendi başına bir belge sayılır! Kim buna itiraz edebilir? İşte bu bir adam, pek çoğundan biri diyebilirsiniz ama işte bir tane. Ötekiler sonsuza dek bunu şaşkınlıkla akıllarında tutacaklardır.

ARTIK GENÇ DEĞİLİZ. Artık genç değiliz beyler – ne Marco, ne Attilio, ne Giovanni, ne Federico, ne de ben, burada bulunanlar; kibirlenmeden söyleyebiliriz bunu. Ötekiler öne çıkıyor ve bize ait olan şeyleri yavaş yavaş alıp götürüyorlar. Örneğin: harikulade projeler, okyanusların önsezileri, dünyanın büyüklüğü, olanaksız aşklar, şöhret. Sabahımızı da aldılar elimizden, o serinliği. Hasretleriyle günbatımını ve bize çok faydası dokunmuş ezgilerini. Dönem bitti, bu doğru; ama yenilerin, sanki kendileri yaratmışlar gibi onları sahiplenişlerini görmek gülünç değil mi? Haydi, ileri. Gelecek çağlara ilişkin hayallerimiz, fetih arzularımız, güzel kadın beklentilerimiz

olmadığı gibi artık acelemiz de yok. Aşağı yukarı yola çıkmış gibi çıplak ve çığ, beyler sahneye çıkabilir ve kendi gözleriyle kontrol edebilirler. Artık genç değiliz Tanrı aşkına, umuyorum bize bu avuntu bırakılır. Sonunda elimizde kalacak somut şey, yapmayı başardıklarımızdır. En iyi araçları yeni gelenlere vermek zorunda kaldık, artık sadece yaşlı ellerimizle, nefesimizle, kanımızla çalışıyoruz.

Çölleri ve Himalaya Dağları'nı keşfetmek için güvendiğimiz ama artık tüketebileceğimiz kanımızla. Ortaya çıkabilecek olandan korkmayın. Şöyle demeyin: Ah ama bu yöntemle herkes iyisini yapar. Şöyle demeyin: İyi keşif! Artık zarif olma olanağımız alındı elimizden. Yani, gündelik nankör sıradanlığımızla beyler, yeniden başlıyoruz.

AYDINLIK PENCERELER. Bir gece, eski eve dönerken yolun sonundan aydınlık odayı gördüm. Bu saatte, diye sordum kendi kendime, kim olabilir? Yorgun olduğumdan yavaş yavaş yürüyordum yolda, bir yandan da o acayip ışığı düşünüyordum. Benim yatak odamda, ortadaki lamba yanıyordu, gayet net görünüyordu; eğer hiçbir şey değişmediyse ışık duvarları yarısına kadar aydınlatıyor, kitaplığın nadir kitaplara ayrılmış son raflarını gölgede bırakıyor olmalıydı.

Eh, hırsızlar olamazdı. Hırsızlar sadece soluk ışıklar yakarlar ve elbette gece bekçileri onların geldiğini görsün diye panjurları açmazlar. Kaldı ki sakın ve güzel bir geceydi, maceralara açık gibi görünmüyordu.

Ama birileri vardı içeride. Belki bir dost kapıyı kapıya açtırmış ve beni beklemek üzere yukarı çıkmıştı. Ya da erkek kardeşim Doğu'dan dönmüş ve o tanıdık lamba altında, bize ait şeylerin, iyi tanıdığı ve güven veren mobilyaların ortasında, ikimiz tarafından sevgiyle okunmuş kitaplar arasında düşünceli bir şekilde oturmuştu; şurada

kurşunkalemle adını yazdığı bir sayfaya, burada yedi yıl önce okurken uykuya yenik düştüğü için elinin buruşturduğu sayfaya bakakalmıştı. Yoksa dönüşüme odayı hazır etmek için gelmiş olan anneme eşlik mi ediyordu? Ve annem giderek yaklaşan ayak seslerimi işitiyor ve işleri zamanında yetiştiremeyeceğinden mi korkuyordu, çünkü yatağa bu soğuk mevsim uygun kalın yorgan serilmemişti, başucu sehpa bir bardak su ve onları bulduğumda bir an için annemi düşünüyordum diye dört şekerleme bırakılmamış mıydı?

Koca şehirde gecenin bu geç saatinde kim bekliyordu eve yorgun ve yalnız dönen beni? Gece evine özgü sessizlikte, sayısız mutlu gün görmüş olan yuvarlak abajurun altında kim düşünüyordu beni?

Şimdi evin yakınındaydım, iki penceremi açık seçik görüyordum. Işık salınmadan, sakin ve sabırlı, uykunun henüz oraya girmediğini işaret edercesine dolduruyordu pencereleri.

Sonra onları gözden yitirdim çünkü giriş holüne girmiş, nemli merdivenleri çıkıyordum. Frontini, diş hekimi Storer, Andrioli, kapılara çakılmış pirinç levhacılarında yazan adları; sanki aradan onca zaman geçmemişti. Ve ikinci katın holünde gene o dürülmüş paspas ve avluya bakan koca pencerede gene o kaba örümcek ağı vardı.

Daireye girdim, sessizlikle karşılaştım, yaşanmayan evlerin o misafirperverlik sunmayan boğukluğunda adım seslerimin yankısını işittim. Odamda hayat izi yoktu, lambanın altında kimse oturmuyordu, beni kimseler beklemiyordu, anladım ki ışığı yanık unutan bendim; anımsadım, şafak sökmeden kaçmışım, panjurları bile indirmemişim ve son anda oraya fırlattığım havlu iskemlenin arkalığında, ayağımdan çıkardığım gibi bıraktığım ayak kabıllar, yatağın yanında duruyordu; gençliğimin son saatlerine ait toz ve çamur izleri ayakkabılarımdaydı. Or-

tama bir yalnızlık tonu vermek üzere toz inmişti ama geri kalan her şey aynı kalmıştı.

Zavallı oda, uyumamıştı, sürekli yanan ışığın altında kim bilir kaç bitmek bilmeyen gece boyunca benim dönmemi beklemişti ve yüz mumluk ampulün çevresinde yorulmak bilmeyen küçük sinekler dönüp durmuştu. Gölgeler, gün ışığı her sabah gelip onları yutana kadar her zamanki köşelerden bir milimetre bile kıvıldamamışlardı. Telaşlı çıkışımın sonucu olan dağınıklık da aynen duruyordu, her şey öylece kalakalmıştı, hiçbiri dinlenememişti, her an dönmem söz konusuydu ve bu arada dört yıl geçmişti, kısa hayattan dört uzun yıl.

**GEMİDEN AYRILIŞ.** Gemim dün sabah yola çıktı ve bütün bir yıl boyunca hayatımı besleyen pek çok şey yaşta uzaklaştı. İnceden inceye bir endişeyle gemimin, adamların, alışkanlıkların, merdivenlerin ve kapıların pozisyonlarının, rahatlıkların ve rahatsızlıkların, gürültülerin, kokuların, yüzlerin, gemi sesinin, bunca süre boyunca varoluşumun fonunu oluşturacak kadar aşına olduğum ve bir gün bana serüvenden, kaygısızlıktan, dostluktan söz eden bu şeylerin ta içimde kaybolup gideceklerini düşünüyorum. Belleğim zayıftır, kendimi tanırım. Birkaç ay sonra bugün mahrem, sezgisel bulduğum, akraba adları gibi asla unutmayacağımı tahmin ettiğim isimlerin büyük bölümü giderek solgunlaşacak, fazlasıyla solacak ve hatta yok olacak; o zaman bilincimin derinliklerinde boş yere arayacağım onları.

Bu güzel şey yok olacak yani. Pek inanarak söylemiyorum bunu ama gene de böyle olacağı kesin. Ve bu akşam, onlar uçup kaçmadan önce o isimleri yinelemek istiyorum. Arena, De Sanctis, Padalino, Lambiase, Pedemonti, Schirolì, Majorana, Bagnoli, Greffi, Cappello, Masume-



ci, Ingrassia, Nelli, Notabartolo ve Cappellini Bey, sonra Raiani ve onun yerini tutan Vanzini, Lubrano, Boccuni, Passatempo, Somaini, Innamorati, Campari, Romano, Mezzetti, Falco, Argentero, Vesco, Cossetto, Rizzi, Mayol... uf, amma uyku bastırıldı. Zihnime tam olarak nakşedebilmek için geminin en küçük ayrıntılarını, teneke kapıyı, elektrik düğmesini, zemindeki çiviği, kamaramdaki çekmeceleri yazmak isterim. Ama saçma bir şey bu, biliyorum, asla başaramayacağım. Ve günün birinde geriye baktığımda bu engin dünyaya ait az, pek az şeyden başka, kumun arasından boy gösteren bir-iki döküntüden başka bir şey bulamayacağım.

İlk ne terk edecek belleğimi? Hâlâ bu kadar canlı olan ve tiplene kaynayan sahneden ilk kim inecek? Bunu fark etmeyeceğim elbette. Gece, uyku esnasında, nesnelere ve insanlar birer birer içimden dışarı sızacaklar ve ben fark etmeyeceğim. Ancak aylar, yıllar sonra bir akşam, özleme kapıldığımda bir tür yoklama yapacağım. Kim yanıt verecek bana? Ah, azı, pek azı. Öylece, insanın yalnızlığını tamama erdirerek.

OCAK 1944. Hatırlıyor musun, günlerden uzak bir gün, açmaman gerektiğini bildiğin bir kapıyı açmıştın. Bir-iki saniyelik bir iş. Sonra sakin hayatına devam ettin ve o önemsiz iş tehlikesizce unutulabilen sayısız başka şeyle birlikte senin ardında yok oldu. Yani iblise hiç olmadık bir şey için izin verdin, tam bir saçmalıkta, hani akıldan geçip giden bir düşünce misali. Gene de açmanın iyi olmayacağını bildiğin bir kapıyı açmıştın. Ve hayatını mahvettin.

Şöyle diyorsun: "İşin aslına bakarsan, o bir zayıflık ânından başka bir şey değildi, fesatlık içermeyen bir merakta, evet yasak olduğunu biliyordum ama hani öyle genel olarak yasak diye düşünüyordum, her gün ne çok

yasak deliyoruz. Hem kapının arkasında bir şey yoktu, yemin ederim ki kesinlikle bir şey yoktu, bomboş, tek bir iskemlenin bile olmadığı bir odaydı.” Bu ve başka mazeretlerle şimdi kendini aklamaya çalışıyorsun ama bu arada yüzün bembeyaz oluyor ve kekeliyorsun.

Bazen hayatta adalet yerine getirilir, insan kolay unutsa ve sadece gurur duyduğu eylemlerini anımsasa da her şeyin, varlığımızın her ânının kaydedildiği defterler vardır, öyle ki bize son kuruşumuza kadar hak ettiği-miz verilir.

Sen bir zayıflık ânında kapıyı açtın, gülünç bir girişim denecek bir işti. Ama iblis, ağzının tadını bilen biri olarak bu küçük hiçliğin değerini anladı ve bir kenara ayırdı. Sonra onu sevgiyle besledi, ağırlığı artsın diye doyurdu, yıllarca genç ve güçlü tuttu; oysa sen, bunun üzerinde hiç düşünmüyor ve masum olduğundan emin olarak gezip duruyordun.

Ve işte o seni sarsmak için çıkageliyor. Vade tarihini beklediği söylenemez; bazen insan daha yeryüzü toprağına basarken o hesabı kapatmaya karar verir. Şimdi sen şaşkınlıkla geri dönüyorsun, ona aştığın, görünürde doğru ve temiz olan yolu gösteriyorsun ve kurallara uygun olduğunu kanıtlamaya çalışıyorsun. O boynuzlarını sallayarak gülüyor. Çok uzak bir gün, yasak olduğunu bilecek bir kapıyı açmıştın. İşte o anda mahkûmiyetine imzayı atmış oldun. O eylem yüzünden mi? O saçmalık yüzünden mi? diyorsun. Evet, o kadarı yetmişti.

**BİR GENÇ KIZ FOTOĞRAFI.** Onun bende bir fotoğrafı var; Leica’sını yanağına yaslayıp kent merkezinin kaldırımlarında, gelip geçene puslu kuran gençlerden birinin rastlantısal olarak çektiği (ve sonra firmanın adresiyale bir makbuz uzattığı) fotoğraflardan biri.



“Yalvarıyorum yaz. İki satırcık olsun yaz, ruhun altüst, sinirlerin laçka olduysa da yaz. Ama her gün. Dişlerini sıksan da, anlamsız saçmalıklar da olsa yaz. Yazmak en gülünç ve en patetik hayallerimizden biridir. Ak kâğıt üzerine kara kıvrıcık çizgiler çizerek önemli şeyler yaptığımızı sanırız. Gene de senin için bu, sadece seçtiğin değil, kaderinin sana lütfettiği işin, şayet bir kaçış yolu bulman olasıysa bulabileceğin tek kapı bu. Yaz, yaz. Nihayetinde tonlarca kâğıt atılsa bile, tek bir satır canını kurtarabilir. (Belki).”

İlk defa 1950’de yayımlanan *Tam O Anda*, yazarının deyişle metin “parçacıkları”ndan oluşuyor: Kimisi bir sayfayı geçmeyen kısa anlatıların, notların, taslakların, anıların, günce yazılarının, gündelik yaşama dair gözlemlerin, yazarın kimi konular üzerine düşüncelerinin bir araya getirildiği değerli bir tür “kişisel bohça”.

*Tam O Anda*, Dino Buzzati’nin yüreğini, zihnini meşgul eden meselelerle yazı aracılığıyla hesaplaşmasına dair bir yolculuk. İkinci Dünya Savaşı’nın beraberinde getirdiği umutsuzluk ortamına hiç de uzak olmayan bir dönemde kaleme alınmış bu metinlerde o ruh hali hissediliyor: Akıp giden zamana karşı koyamayışın yılgınlığı, ölümle girişilen daimi düello, bekleyiş, yalnızlık gibi Buzzati’nin poetikasını oluşturan temel izleklerle örülü hepsi. Kimi kurmaca, kimi otobiyografik olan bu metinler, yazar Buzzati’nin özündeki “insan” Buzzati’yi daha yakından tanımamıza olanak sağlayan birer yapboz parçası.

Kapak resmi: Dino Buzzati



📧 canyayinlari.com 🐦 twitter.com/canyayinlari 📘 facebook.com/canyayinevi

ISBN 978-975-07-3616-6



9 789750 738166